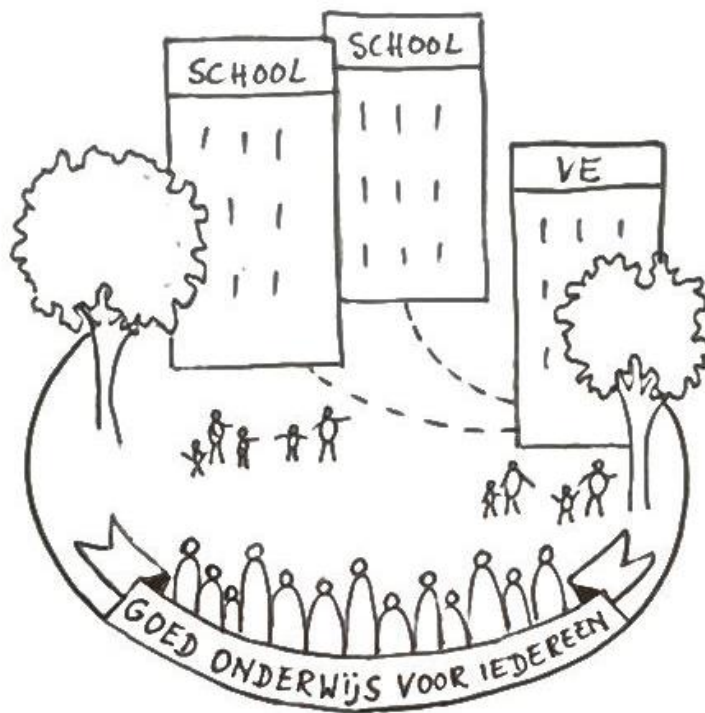

Voor- en Vroegschoolse Educatie, een gedeelde verantwoordelijkheid

Herijkt onderwijsachterstandenbeleid

Datum: Oktober 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	4
1.1 Inleiding.....	4
1.2 Totstandkoming OAB-beleid.....	4
1.3 Terugblik OAB-periode 2019-2022.....	4
1.4 Leeswijzer.....	5
2 Wettelijke Kaders.....	6
2.1 Achtergrond en wettelijk kader.....	6
2.2 Samenwerkingspartners en rolverdeling.....	7
2.3 Aanpalende beleidsterreinen.....	8
3 Visie, doel en ambities.....	9
3.1 Visie op de ontwikkeling van het jonge kind.....	9
3.2 Doel.....	9
3.3 Ambities.....	10
4 Doelgroep en spreiding.....	11
4.1.1 Peuterspeelzaalwerk Overberg.....	13
4.2 Doelgroepdefinitie.....	13
4.2.1 Specifieke doelgroep: nieuwkomerskinderen.....	14
5 Beleidsinvulling.....	15
5.1 Bereik voorschoolse educatie.....	15
5.1.1 Het proces van indiceren en toeleiden.....	15
5.2 Doorgaande ontwikkellijn.....	16
5.3 Het voorkomen van segregatie.....	17
5.4 Ouderbetrokkenheid.....	17
5.4.1 Oudercontracten.....	18
5.5 Het opstellen, monitoren en bespreken van resultaatafspraken.....	19
5.6 Zorg-/ondersteuningsstructuur voor het jonge kind.....	20
6 Monitoren, evalueren en verbeteren.....	21
6.1 Inrichting van de kwaliteitscyclus.....	21
6.1.1 Plan: acties en afspraken.....	22
6.1.2 Do: Uitvoering.....	22
6.1.3 Study: monitoren van de resultaten.....	22
6.1.4 Act: evalueren en vervolg.....	22
7 Financieel kader.....	23
7.1 Begroting en financiering.....	23
7.2 Subsidieregeling Peuteropvang en Voorschoolse educatie.....	24
7.3 Meerjarenbegroting.....	24
8 Begrippen/afkortingenlijst.....	24

Samenvatting

In deze nota herijken we het onderwijsachterstandenbeleid (OAB) van 2019-2022. Per 1 januari 2023 is de nieuwe vierjaarlijkse periode voor het onderwijsachterstandenbeleid ingegaan. Voor onze gemeente vormt dit opnieuw een grote uitdaging, omdat we de kwaliteit van de voorschoolse educatie (VE, een wettelijke taak van de gemeente) weer een impuls willen geven met onze beperkte rijksmiddelen. De beperkte rijksmiddelen voor onze gemeente zijn een gevolg van de door het CBS ontwikkelde verdeelsystematiek die de onderwijsachterstandenscore van elke gemeente berekent op basis van een aantal indicatoren. Onze gemeente (bevolking) is namelijk geen achterstandsgemeente. Ook voor de komende jaren is de verwachting dat de rijksmiddelen zullen afnemen.

Binnen deze smalle kaders ligt de focus van ons onderwijsachterstandenbeleid de komende jaren op onze wettelijke taak, namelijk om voldoende aanbod van voorschoolse educatie binnen de gemeente te organiseren en faciliteren.

De voorschoolse educatie (voor peuters van 2,5 – 4 jaar met een indicatie) binnen onze gemeente moet ook in de nieuwe beleidsperiode van goede kwaliteit blijven, en de peuters bereiken die deze voorschoolse educatie echt nodig hebben. De punten hieronder beschrijven hoe we invulling geven aan het onderwijsachterstandenbeleid:

- We blijven monitoren of het VE-aanbod daar geconcentreerd is waar de onderwijsachterstandsscore het hoogst is, met oog voor de spreiding.
- We zetten ons in voor een zo groot mogelijke deelname van (doelgroep)peuters naar een VE-voorziening. Het realiseren van een sluitend proces van indiceren, verwijzen en toeleiden van doelgroeppeuters heeft onze aandacht.
- Voor een doorgaande ontwikkellijn van kinderen van de voorschool naar de vroegschool erkennen we het belang van een goede samenwerking met de basisscholen, die voor de vroegschoolse educatie (4 – 6 jaar) verantwoordelijk zijn. We blijven hierin investeren en versterken de samenwerking door het maken van concrete en heldere samenwerkingsafspraken.
- We zetten in op het voorkomen van segregatie door met elkaar de in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen te bespreken.
- Kinderen hebben voor hun ontwikkeling de steun van hun ouders nodig. Daarom blijft ook deze beleidsperiode ouderbetrokkenheid een belangrijk thema. We werken met elkaar aan gericht ouderbeleid en het creëren van laagdrempelige ontmoetingsplaatsen voor ouders. We continueren de inzet van gezinsgerichte (taal)stimuleringsprogramma's ter aanvulling op VE.
- We maken met elkaar resultaatafspraken over de opbrengsten van voor- en vroegschoolse educatie. Deze afspraken gaan we monitoren en periodiek met elkaar bespreken.
- Voor kinderen die baat hebben bij zorg en ondersteuning anders dan op het gebied van taal is er passende ondersteuning in de voorschoolse periode. Hierin werken we samen met jeugdzorg en andere instanties rondom het jonge kind, zodat we kinderen (vroegtijdig) een juiste plek kunnen bieden dan wel in de voorschoolse educatie dan wel elders.
- We blijven met elkaar de financiering van peuteropvang en voorschoolse educatie evalueren, zodat het financieel toegankelijk blijft voor ouders, het aansluit bij de financiële situatie van onze gemeente en de VE-aanbieders een kostendekkend VVE-programma kunnen draaien.

In samenwerking met ouders en het brede werkveld blijven we ons inzetten voor de peuters die de voorschoolse educatie nodig hebben, zodat zij goed voorbereid zijn voor de basisschool en zich optimaal kunnen ontwikkelen. VVE is en blijft een gedeelde verantwoordelijkheid!

1. Inleiding

1.1 Inleiding

In de afgelopen jaren hebben wij als de gemeente verschillende stappen gezet om onderwijsachterstanden bij kinderen terug te dringen of te voorkomen. Dit doen wij samen met de kinderopvang, het basisonderwijs, de jeugdgezondheidszorg en de bibliotheek. De komende jaren gaan we verdere stappen zetten. We bouwen voort op hetgeen al wordt gedaan en versterken daar waar nodig. Hoe we dit gaan doen staat in deze notitie beschreven. We willen dat kinderen hun capaciteiten kunnen benutten en het maximale uit zichzelf kunnen halen. We streven naar het bieden van de juiste onderwijskansen voor deze kinderen.

Met de nieuwe beleidsperiode die van start is gegaan hebben we het traject doorlopen om in gezamenlijkheid met het bredere werkveld te kijken naar wat aandacht vraagt, de kaders opnieuw vast te gaan stellen en te bepalen op welke thema's er de komende periode wordt ingezet. Vanaf deze beleidsperiode vormt het beleidsplan de paraplu die boven de uitvoeringsagenda hangt.

1.2 Totstandkoming Herijkt OAB-beleid

De gemeente Utrechtse Heuvelrug is eind 2022 gestart met het herijken van het onderwijsachterstandenbeleid voor de nieuwe beleidsperiode, in samenwerking met adviesbureau Innovatie nul13. Na documentonderzoek, afname van een vragenlijst en gesprekken is er een werksessie georganiseerd met het werkveld (kinderopvang, primair onderwijs, bibliotheek, gemeente) met als doel om te komen tot een concrete uitvoeringsagenda. De wettelijke kaders, gemeentelijke ambities en thema's zoals beschreven in deze notitie fungeren als leidraad voor de totstandkoming van de uitvoeringsagenda.

Verder worden er voor de nieuwe beleidsperiode geen grote landelijke wettelijke wijzigingen verwacht. Mede omdat de wijziging van het kinderopvangtoeslagstelsel naar 'gratis kinderopvang' is uitgesteld van 2025 naar 2027.

1.3 Terugblik OAB-periode 2019-2022

In de afgelopen beleidsperiode is er ingezet op het verder vormgeven van het onderwijsachterstandenbeleid. De volgende speerpunten stonden daarbij centraal:

- Het herijken van de doelgroepdefinitie en kritisch indiceren: de gemeentelijke doelgroepdefinitie is aangepast waarbij er gekeken wordt naar (een risico op) taalachterstand. Het indiceren op basis van (een risico op) taalachterstand in combinatie met enkele andere (ouder)factoren is losgelaten;
- VE-voorzieningen concentreren daar waar achterstand het hoogst is: het aantal gesubsidieerde VE-kindplaatsen is gewijzigd van 100 naar 60 VE-kindplaatsen;
- Het realiseren van een doorgaande leerlijn: er is ingezet op de samenwerking tussen de betrokken partners, o.a. de samenwerking met de bibliotheek is geïntensiveerd;
- Het vergroten van de ouderbetrokkenheid: in samenwerking met de VE-aanbieders is het oudercontract opgesteld. Ook zijn er activiteiten georganiseerd door de VE-aanbieders en het primair onderwijs om de ouderbetrokkenheid te stimuleren;

- Passende ondersteuning: voor peuters met een sociaal-emotionele achterstand waarbij geen sprake is van (een risico op) taalachterstand is ingezet op de samenwerking met jeugdzorg en versterken van de kinderopvang;
- Efficiëntere financiering: er is een nieuwe subsidieregeling ingericht voor het gericht en efficiënt inzetten van de OAB-middelen;
- Kwaliteitsimpuls VE: het voorschoolse aanbod is van 10 uur per week uitgebreid naar 16 uur per week en de inzet van de HBO pedagogisch beleidsmedewerker kent een wettelijke eis van 10 uur per jaar per doelgroeppeuter.

Daarnaast zijn er gezinsgerichte (taal)programma's, ter aanvulling op VE, uitgevoerd door de bibliotheek. De gemeente is niet wettelijk verplicht tot het aanbieden van deze gezinsgerichte programma's, maar deze programma's dragen bij aan het vergroten van de ouderbetrokkenheid. Het inzetten op deze programma's kan het effect van de voorschoolse educatie vergroten. Ook heeft de gemeente creatieve therapie voor asielzoekerskinderen de afgelopen jaren gesubsidieerd vanuit jeugdhulp middelen.

We kunnen concluderen dat de gestelde doelen uit de vorige beleidsperiode grotendeels zijn bereikt. Het realiseren van een doorgaande leerlijn (warme overdracht) en contact met de voor- en vroegschool in onze gemeente blijft een aandachtspunt. In de nieuwe beleidsperiode wordt ingezet op het voortbouwen op, aanscherpen van en optimaliseren daar waar mogelijk. Andere verbeterpunten die het werkveld aandraagt zijn: het faciliteren van periodiek overleg, het inzetten op de toeleiding van doelgroeppeuters naar voorschoolse educatie, aandacht voor de in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen en het voorschoolse aanbod, het gerichte ouderbeleid voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid en het maken van concrete en heldere samenwerkingswerkafspraken op basis van de thema's uit dit beleidsplan. Deze punten nemen we mee in de nieuwe beleidsperiode en zijn terug te vinden in deze notitie.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee zullen we eerst ingegaan op het wettelijk kader van het onderwijskansenbeleid. Daarbij wordt ook ingegaan op de rolverdeling tussen de verschillende partners die zijn betrokken bij het jonge kind (gemeente, kinderopvang, primair onderwijs, de jeugdgezondheidszorg (JGZ)/Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD), de Inspectie van het Onderwijs) vanuit een wettelijk oogpunt en aanpalende beleidsterreinen. In het derde hoofdstuk worden de visie, doel en ambities van het beleid beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 en 5 verder ingegaan op de invulling van de ambities uit het onderwijsachterstandenbeleid. Hoofdstuk 6 gaat over het monitoren, evalueren en verbeteren van het beleid, en hoe we dit gaan doen. Tot slot gaat hoofdstuk 7 in op het financiële kader waarbinnen het onderwijskansenbeleid de komende jaren wordt uitgevoerd.

2 Wettelijke Kaders

De Landelijke kaders en bijpassende wet- en regelgeving zijn veranderlijk. Voor de gemeente en haar samenwerkingspartners kan dit gevolgen hebben voor het onderwijsachterstandenbeleid en de uitvoering ervan. Ook de komende jaren kan dit betekenen dat het beleid tussentijds aangepast moet worden, zoals bijvoorbeeld bij de mogelijk komende verandering rondom het stelsel van de kinderopvangtoeslag die nu gepland staat voor 2027.

2.1 Achtergrond en wettelijk kader

Het belangrijkste onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid is de Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en is met name bedoeld voor kinderen met een (risico op een) onderwijsachterstand. Voorschoolse educatie betreft de stimulering van de brede ontwikkeling van het jonge kind (2,5-4 jaar), waarbij de focus op taalontwikkeling ligt. Binnen de VE-locaties¹ wordt gewerkt met een VVE-programma waarin specifieke aandacht wordt besteed aan de ontwikkeling van taal, rekenvaardigheden, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling. De Onderwijsinspectie en de GGD controleren op de uitvoering van de voorschoolse educatie. Daarnaast is vroegschoolse educatie een stimulering van de brede ontwikkeling, met focus op taalontwikkeling, bij kleuters (4-6 jaar). Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het primair onderwijs. Het onderwijs mag en kan vroegschoolse educatie naar eigen inzicht inrichten. De Onderwijsinspectie controleert of de VVE-kleuters een rijk taalaanbod krijgen en of het om een beredeneerd aanbod gaat.

Het onderwijsachterstandenbeleid wordt gekaderd door verschillende wet- en regelgeving:

- Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (wet OKE);
- Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk;
- Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (IKK);
- Wet op het primair onderwijs (WPO);
- Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

De gemeente is sinds 2010 met de invoering van de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE) verantwoordelijk voor het realiseren van een voor-en vroegschoolse (VVE) aanbod van goede kwaliteit en kwantiteit.

Een neven doel van de wet OKE was het harmoniseren van de kinderopvang en het toenmalige peuterspeelzaalwerk om daarmee een kwaliteitsimpuls te geven aan het peuterspeelzaalwerk. Dit is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk en is in januari 2018 in werking getreden.

¹ In deze beleidsnotitie hanteren we de term VE-locatie voor een voorschoolse voorziening voor opvang van (doelgroep)peuters, gericht op ontwikkelingsstimulering en voorbereiding op de basisschool. De opvang voldoet aan de wettelijke eisen voor kinderopvang en heeft een VVE-registratie.

Deze wet heeft 3 belangrijke pijlers:

- Versterking van de pedagogische kwaliteit;
- Eén kwaliteitskader voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (voorschoolse voorzieningen);
- Eén financieringsstructuur voor werkende ouders².

Vanaf 2018 zijn er aanvullende kwaliteitseisen bijgekomen, die apart geregeld zijn in de Wet IKK (en uitgewerkt in het Besluit kwaliteit kinderopvang en enkele ministeriële regelingen). Binnen de Wet IKK zitten nog een aantal aanvullende eisen die in de toekomst hun intrede zullen. Zoals de op 1 januari 2025 startende eis rondom taalniveau en een (in de reguliere kinderopvang) aanvullende scholingseis voor het werken met baby's.

De Wet op het Primair Onderwijs (WPO) en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie schrijven de verplichtingen voor aan de gemeente, het basisonderwijs en de kinderopvang op het gebied van voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Voorschoolse educatie is bedoeld voor peuters met een (risico op een) onderwijsachterstand op een voorschoolse voorziening. De gemeente heeft sinds 1 augustus 2020 de verplichting om een aanbod van in totaal 960 uur voorschoolse educatie aan deze peuters van 2,5 tot 4 jaar te bieden. Vroegschoolse educatie is voor kinderen met een onderwijsachterstand in groep 1 en 2 van de basisschool.

Tot slot heeft de jeugdgezondheidszorg (JGZ) op basis van de Wet Publieke Gezondheid de taak om te signaleren of een kind een (risico op een) onderwijsachterstand heeft als gevolg van onvoldoende taalaanbod in de eigen omgeving of andere factoren. De basis waarop de JGZ indiceert is de zogenaamde doelgroepdefinitie. Iedere gemeente bepaalt zelf de geldende criteria voor deze definitie.

De genoemde wetten tezamen vormen het wettelijk kader van het onderwijsachterstandenbeleid.

2.2 Samenwerkingspartners en rolverdeling

Voor de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid heeft de gemeente de samenwerking nodig van de partners in het werkveld. Alleen in samenwerking met partners kunnen we de keten van signalering, toekenning, toeleiding, plaatsing en hoge kwaliteit van het VVE-aanbod realiseren. In de nieuwe beleidsperiode gaat de gemeente daarom verder investeren in de samenwerking met de kinderopvang, het primair onderwijs, de bibliotheek, het consultatiebureau en ook de dorpssteams.

Vanuit wettelijk oogpunt heeft de gemeente Utrechtse heuvelrug de regierol wat betreft het onderwijsachterstandenbeleid en de VVE. Er zijn verschillende partijen die vanuit de wet een rol spelen bij de uitvoering van dit onderwijsachterstandenbeleid. Bij wet staan de Rijksoverheid, de gemeente, het basisonderwijs, de voorschoolse voorzieningen, de jeugdgezondheidszorg (JGZ) en de gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) centraal.

De gemeente heeft op basis van de WPO en de wet OKE een verplichting tot het aanbieden van voldoende voorschools aanbod in volume, spreiding en kwaliteit voor de doelgroepkinderen binnen de gemeente.

² Het woord 'ouders' wordt gebruikt voor de leesbaarheid van deze notitie. Er wordt echter 'ouder(s)/verzorger(s)' bedoeld.

Daarnaast zijn de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de schoolbesturen verplicht, op basis van de WPO, om samen (resultaat)afspraken te maken over het verbeteren van de leerprestaties van leerlingen met een taal- en/of ontwikkelingsachterstand. Hier worden de houders van kinderopvangorganisaties ook bij betrokken.

Andere afspraken die worden gemaakt met de schoolbesturen, kinderopvangorganisaties en GGD gaan tenminste over de bepaling van de doelgroep, de toeleiding naar de voor- en vroegschoolse voorzieningen, het zorgdragen voor een doorlopende leerlijn van voor- naar vroegschoolse educatie en het behalen van resultaten bij de voor- en vroegschoolse educatie. Deze afspraken worden periodiek gecontroleerd door en besproken met de Onderwijsinspectie.

De GGD voert de jeugdgezondheidszorg (JGZ) uit. Zij onderzoeken kinderen op het consultatiebureau en op school. De JGZ heeft een wettelijke taak als het gaat om systematisch volgen en signaleren van risicofactoren die de ontwikkeling kunnen belemmeren van jeugdigen. De JGZ ziet bijna alle kinderen. Ze zijn dan ook een belangrijke samenwerkingspartner op het gebied van signaleren en verwijzen naar voorschoolse voorzieningen. De JGZ verzorgt na het constateren van een (risico op een) onderwijsachterstand de indicatie/verwijzing naar een peuteropvang met voorschoolse educatie. De gemeente geeft de GGD de opdracht tot het houden van toezicht op de kinderopvang. De GGD inspecteert jaarlijks alle locaties die vermeld staan in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Daarnaast bezoekt zij nieuwe locaties voor de opening. Als de GGD tekortkomingen constateert in de basiskwaliteit, adviseert zij de gemeente in het inspectierapport te handhaven. De gemeente is eindverantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de geregistreerde kinderopvanglocaties en voor een juist, actueel en volledig Landelijk Register Kinderopvang (LRK).

De IvhO (Inspectie van het Onderwijs) houdt toezicht aan de hand van het onderzoekskader voor voorschoolse educatie en het primair onderwijs. Het toezicht op de kwaliteit bestaat uit het voorschoolse deel, het vroegschoolse deel en de taken van gemeenten ten aanzien van VVE. Daarnaast houdt de IvhO interbestuurlijk toezicht op de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten in het kader van de wet- en regelgeving kinderopvang. Het toezicht is risico gestuurd. Dat wil zeggen dat de IvhO afgaat op signalen die zij krijgt en op basis daarvan gericht onderzoek gaat doen.

2.3 Aanpalende beleidsterreinen

Gezien de beperkte rijksmiddelen in onze gemeente voor het onderwijsachterstandenbeleid zullen we ons moeten focussen op de wettelijke taak. Het onderwijsachterstandenbeleid heeft raakvlakken met aanpalende beleidsgebieden zoals jeugdzorg, passend onderwijs, nieuwkomersbeleid, de aanpak van laaggeletterdheid en minimabeleid. Waar mogelijk zoeken wij, beleid overstijgend, de samenwerking op.

3 Visie, doel en ambities

3.1 Visie op de ontwikkeling van het jonge kind

Er zijn veel studies gedaan over de vraag wat kinderen nodig hebben om gelukkig op te groeien tot een volwaardig burger. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft de resultaten van die onderzoeken in kaart gebracht in de top 10 van beschermende factoren die het meest belangrijk zijn voor een positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. Naast individuele eigenschappen (zoals sociale instelling) zijn er factoren die betrekking hebben op vaardigheden van de kinderen zelf. Bovendien zijn er factoren in de omgeving van de kinderen, vooral in hun relaties met hun ouders en andere belangrijke volwassenen en instellingen, en de kansen die vanuit de omgeving aan hen worden geboden. Samenvattend komt het erop neer dat kinderen voor hun ontwikkeling steun van ouders, een veilig sociaal netwerk en partnerschap tussen ouders en voorschool en school nodig hebben. De ouders zijn daarbij primair verantwoordelijk. Voorschoolse voorzieningen en scholen ondersteunen deze ouderverantwoordelijkheid.

Uit onderzoek blijkt dat de eerste zes jaar de belangrijkste jaren zijn in de ontwikkeling van een kind. Voorschoolse educatie is daarom net als onderwijs een basisbehoefte voor kinderen om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Daarbij is een ononderbroken ontwikkelingslijn belangrijk. Ieder kind is verschillend en heeft een eigen ondersteuningsbehoefte. Voorschoolse voorzieningen en scholen stemmen de ondersteuning af op wat het beste bij het kind past. Dit maatwerk vindt plaats in samenwerking met partners in de jeugdzorg en (voor de vroegschoolse educatie) het passend onderwijs.

3.2 Doel

Uitgaande van deze visie formuleren we het doel van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid als volgt:

Doel onderwijsachterstandenbeleid

Peuters met (een risico op) taalachterstand (doelgroeppeuters) deel laten nemen aan voorschoolse educatie, zodat ze beter voorbereid zijn voor de basisschool en zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Het hoofddoel hierbinnen (binnen het gemeentelijke doel van het onderwijsachterstandenbeleid) is het verbeteren van de onderwijskansen van kinderen van 0 tot 13 jaar met een (risico op een) onderwijsachterstand (in de Nederlandse taal). Hierbij ligt de focus op de leeftijd van 2,5 tot 6 jaar, waar de voor- en vroegschoolse educatie plaatsvindt. Het is voor de kinderen en voor de samenleving van groot belang dat kinderen hun capaciteiten ten volle kunnen benutten. Ons beleid richt zich zowel op het kind als op de ouders en kenmerkt zich door een intensieve samenwerking met het brede werkveld.

Voorafgaand aan de ambities en doelen, zijn er meer algemene -overkoepelende- doelen geformuleerd:

- Alle betrokken partners werken gezamenlijk aan het onderwijsachterstandenbeleid. Binnen de uitvoeringsagenda is ruimte voor maatwerk en differentiatie op dorpskern-niveau;
- De gemeente heeft een duidelijke regierol vanuit de heldere, concrete en gedeelde visie op onderwijsachterstandenbeleid;

- Onderwijsachterstandenbeleid overstijgt het minimale wettelijke kader t.a.v. voor- en vroegschoolse educatie. Er wordt verbinding gelegd met aanpalende beleidsterreinen zoals jeugdzorg, passend onderwijs, nieuwkomersbeleid, de aanpak van laaggeletterdheid en minimabeleid;
- Er is een heldere overlegstructuur tussen gemeente en partners;
- Er worden concrete afspraken geformuleerd op de verschillende thema's vanuit het onderwijsachterstandenbeleid. Deze afspraken worden structureel gemonitord zodat er tijdig bijgestuurd en succes gevierd kan worden;
- Alle betrokken partners communiceren open met elkaar en spreken elkaar aan op de realisatie van gestelde doelen.

3.3 Ambities

Vanuit het doel van het onderwijsachterstandenbeleid, de wettelijke kaders en input vanuit het werkveld zijn ambities opgesteld voor de herijking. De ambities worden hieronder kort beschreven. In het volgende hoofdstuk zijn ze verder uitgewerkt naar concrete doelen.

Ambitie 1: Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening en maken gebruik van een kwalitatief aanbod van voorschoolse educatie.

Ambitie 2: Er is een doorgaande ontwikkellijn van kinderen van de voorschoolse educatie naar de vroegschoolse educatie.

Ambitie 3: Er wordt ingezet op het voorkomen van segregatie in de voor- en vroegschool.

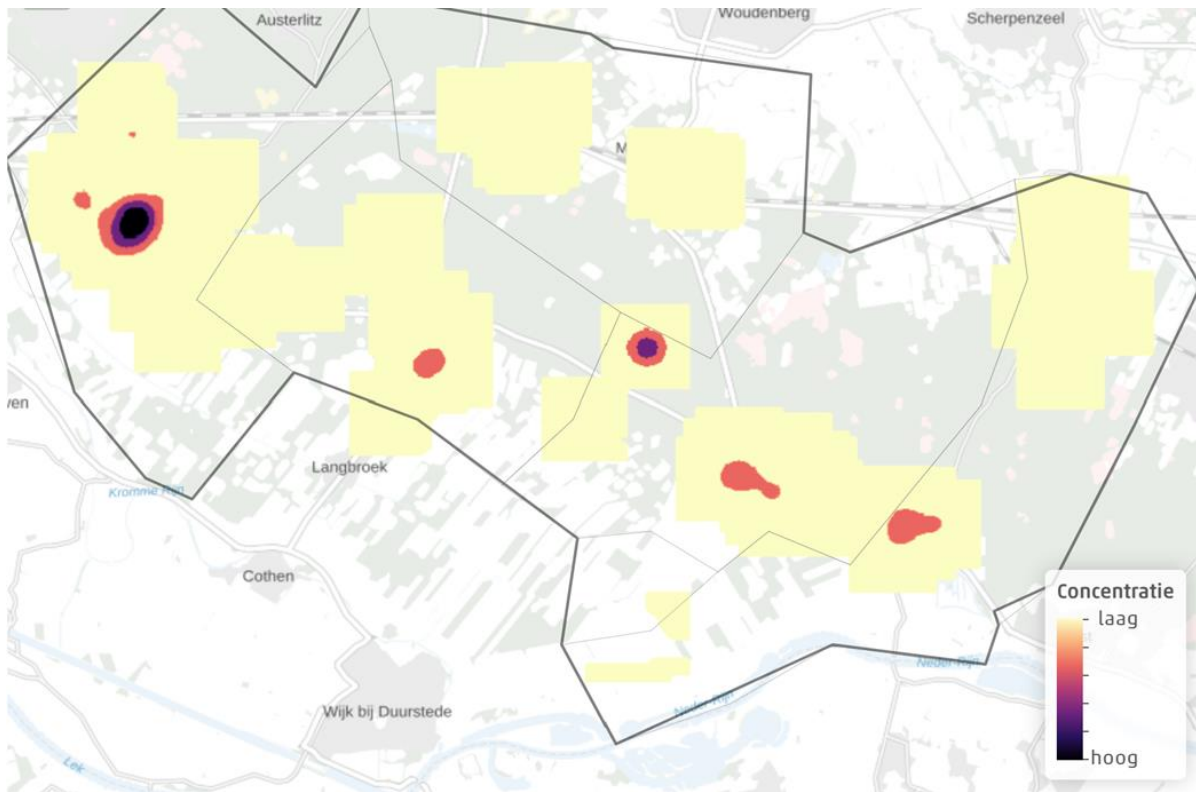
Ambitie 4: Ouders worden (meer) betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.

Ambitie 5: Er worden gedragen (resultaat)afspraken met de samenwerkingspartners gemaakt, gemonitord en periodiek besproken.

Ambitie 6: Kinderen en hun ouders met zorg-/ondersteuningsvragen op een ander gebied dan taal ontvangen passende ondersteuning in de voorschoolse periode.

4 Doelgroep en spreiding

Kijkend naar de huidige achterstanden zoals ze jaarlijks door het CBS worden berekend op basis van de indicatoren opleidingsniveau, herkomst, verblijfsduur en aandeel schuldsanering ouders, zien we de volgende concentratie van achterstanden in onze gemeente.

Bron: CBS 2021

Het ministerie van OCW stelt landelijk voor 15 procent van de kinderen met het hoogste risico op onderwijsachterstand extra financiering beschikbaar. Van de 4945 kinderen in onze gemeente, valt 7 procent binnen deze landelijke doelgroep. Van de 760 peuters in onze gemeente, valt 7 procent binnen deze landelijke doelgroep. En van de 4185 basisschoolleerlingen uit Utrechtse Heuvelrug, valt ook 7 procent binnen deze landelijke doelgroep.

Verdeeld over de verschillende wijken (dorpen), zien we dan het volgende beeld voor 2,5 tot 4 jarigen:

Tabel

Wijken	Totaal	Landelijke doelgroep	
		Aantal	%
Totaal	760	50	7
Amerongen	115	10	9
Doorn	145		
Driebergen	310	15	5
Leersum	120	15	12
Maarn	75		

** Wijken of gemeenten met 40 kinderen of minder hebben een lagere betrouwbaarheid*

Bron: CBS 2021

Uit de tabel blijkt dat de peuters in onze gemeente met het grootste risico op een onderwijsachterstand vooral te vinden zijn in Amerongen, Driebergen en Leersum. Dit zijn ook de dorpen waar de VE-voorzieningen zijn, zoals weergegeven in onderstaand overzicht. Daarnaast zijn er, in kader van voldoende spreiding, ook VE-voorzieningen in Doorn. Er is geen VE-voorziening in de dorpen Maarn, Maarsbergen en Overberg. We blijven met elkaar evalueren of de spreiding en het aanbod van voorschoolse educatie aansluit op de daadwerkelijke situatie in onze gemeente.

Dorp	Aanbieder	Aantal locaties	Locatien
Amerongen	SKDD	1	KDV 't Kwetternest
Doorn	SKDD	1	KDV ZieZoo
	Stichting Doornse Peuterspeelzaal 't Hobbelpaard	1	PSZ 't Hobbelpaard
Driebergen-Rijsenburg	SKDD	2	KDV De Petteflet KDV Peutergroep
Leersum	Harlekeijn	2	PSZ AZC Ukkepuk KDV De Harlekijn

De landelijke doelgroep, door het CBS, voor voorschoolse educatie bestaat uit kinderen van 2 tot 4 jaar die horen tot de groep van 15% met het grootste risico op een onderwijsachterstand. Voor onze gemeente hanteren wij onderstaande doelgroep voor het onderwijsachterstandenbeleid. In paragraaf 4.2 wordt de doelgroepdefinitie verder toegelicht.

Doelgroep onderwijsachterstandenbeleid

Kinderen van 2,5 tot 4 jaar die een VVE-indicatie krijgen op basis van (een risico op) taalachterstand.

4.1.1 Peuterspeelzaalwerk Overberg

In de afgelopen beleidsperiode werd peuterspeelzaal de Parel in Overberg gesubsidieerd voor maximaal 1 groep van 16 peuterplaatsen voor 2 dagdelen per week. Het minimum aantal peuters per groep ligt op 10, omdat bij minder dan 10 kinderen de doelstelling 'samen spelen' niet gehaald wordt. SKDD verzorgt de exploitatie van de Parel. De subsidie wordt gedekt uit de middelen van het onderwijsachterstandenbeleid. In de huidige beleidsperiode zetten we dit voort, zolang het minimum aantal peuters wordt gehaald.

4.2 Doelgroepdefinitie

In de afgelopen beleidsperiode is de gemeentelijke doelgroepdefinitie herijkt. De criteria die worden gehanteerd voor het afgeven van een VVE-indicatie zijn als volgt:

Doelgroepcriteria voor voorschoolse educatie:

Een (risico op) taalachterstand van het kind; in combinatie met of zonder één van de volgende (ouder)factoren:

- Laag opleidingsniveau van één van beide ouders: maximaal VMBO kaderberoepsgerichte leerweg; of
- Land van herkomst van één van beide ouders; of
- Verblijfsduur (<5 jaar) van de meest verzorgende ouder in Nederland.

Dit betekent dat er voor het afgeven van een VVE-indicatie gekeken wordt naar het hebben van (een risico op) taalachterstand. De overige (ouder)factoren hoeven niet aanwezig te zijn voor het afgeven van een VVE-indicatie. De doelgroepcriteria die de gemeente hanteert zijn daarmee breder dan de CBS-indicatoren voor onderwijsachterstanden. Het CBS kijkt ook naar de aanwezigheid van de volgende ouderfactoren:

CBS-indicatoren voor onderwijsachterstanden

- Opleidingsniveau van de ouders;
- Land van herkomst;
- Verblijfsduur van de moeder in Nederland;
- Het gemiddelde opleidingsniveau van de moeder op school;
- Ouders in schuldsanering (ja/nee).

4.2.1 Specifieke doelgroep: nieuwkomerskinderen

In Leersum zit de AZC peutergroep Ukkepuk. Het gaat om een groep van circa 12 peuters waar wisselend drie à vier ochtenden per week het programma voor voorschoolse educatie wordt aangeboden. Er zijn acht peuterplaatsen voor doelgroepkinderen en vier peuterplaatsen voor kinderen met een verwijzing van Youké.

In de afgelopen periode is op het AZC specifieke zorg, in de vorm van creatieve therapie, ingezet. De therapie is bedoeld voor kinderen met psychosociale problemen als gevolg van traumatische ervaringen in hun verleden en spanningen tijdens hun verblijf in een AZC. Deze vorm van ondersteuning is gefinancierd vanuit de jeugdhulp middelen.

5 Beleidsinvulling

5.1 Bereik voorschoolse educatie

Ambitie:

Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening en maken gebruik van een kwalitatief aanbod van voorschoolse educatie.

Doelen:

- Zoveel mogelijk (doelgroep)peuters maken gebruik van voorschoolse educatie;
- De doelgroepdefinitie is duidelijk en alle betrokken partijen kennen en erkennen deze;
- Er is een sluitende toeleiding naar voorschoolse educatie en ieder zijn taak/verantwoordelijkheid hierin is helder;
- Er is inzicht in het bereik/non-bereik en de redenen die ouders van geïndiceerde peuters opgeven wanneer zij geen voorschoolse educatie afnemen.

Onze ambitie is dat zoveel mogelijk (doelgroep)peuters naar een voorschoolse voorziening gaan. Op dit moment ligt het bereik van doelgroepeuters, dat naar een voorschoolse voorziening gaat, rond de 70%.³ Sommige ouders kiezen ervoor om hun peuter niet naar de peuteropvang te brengen, ook als hun peuter een verwijzing heeft. Soms heeft het met de onbekendheid van de peuteropvang te maken. Soms spelen andere omstandigheden een rol waardoor ouders geen gebruik van peuteropvang kunnen of willen maken. We zetten ons in voor een sluitende toeleiding. Dat doen we o.a. door afspraken te maken over ieder zijn taak en verantwoordelijkheid tussen de gemeente, de jeugdgezondheidszorg en VE-aanbieders en ieder inzicht te geven in het bereik/non-bereik en de redenen daarvan.

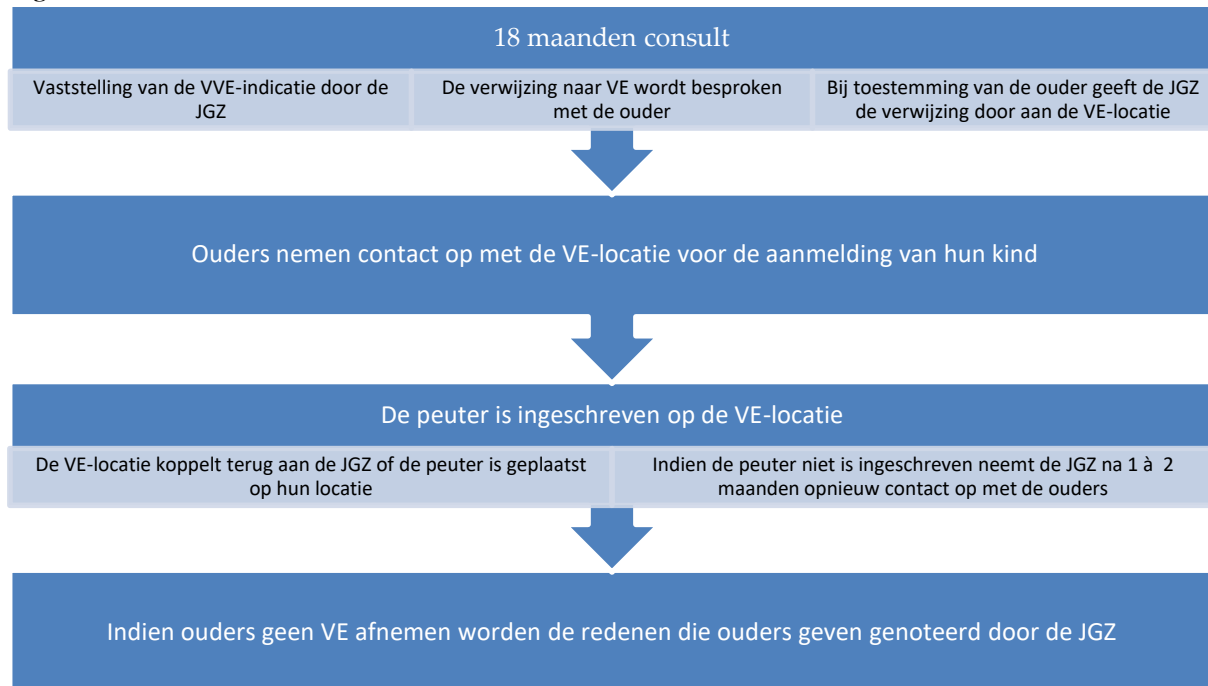
5.1.1 Het proces van indiceren en toeleiden

Het vroegtijdig signaleren van kinderen met een (risico op een) taalachterstand is primair een taak van de GGDrU. Zij hebben de wettelijke opdracht peuters te indiceren en deze peuters naar de peuteropvang te verwijzen. De huidige afspraken over de indicering en de toeleiding naar de VE peutergroep zijn als volgt: indicering vindt plaats vanaf dat het kind 14 maanden is tot de leeftijd van 3 jaar. De startleeftijd voor VE is 2,5 jaar. Doorgaand wordt tijdens het 18 maanden consult vastgesteld of een peuter een VVE-indicatie krijgt. Dit gebeurt op basis van de vastgestelde criteria. De jeugdverpleegkundige bespreekt de verwijzing met de ouders en geeft hen de informatie over VE en waar dit wordt geboden. Met de toestemming van de ouders geeft de jeugdverpleegkundige de verwijzing aan de VE-locatie door. De VE-locatie koppelt aan de jeugdverpleegkundige terug of de peuter op hun locatie geplaatst is.

Ouders ontvangen van het consultatiebureau een verwijsbrief voor een VE-locatie. Met deze verwijsbrief kunnen ouders kiezen voor een peutergroep of kinderdagverblijf waar VE aangeboden wordt. Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor de aanmelding. Het consultatiebureau neemt dat niet over. Na 1 à 2 maanden neemt het consultatiebureau contact op met de betreffende ouders om te volgen of de peuter inmiddels is aangemeld bij de VE-locatie. Indien de peuter niet is aangemeld neemt het consultatiebureau het initiatief om opnieuw met de ouders in gesprek te gaan. De redenen die ouders opgeven voor geen deelname aan de VE-locatie worden genoteerd door de GGDrU.

³ Het gaat hier specifiek om het bereik op de voorschoolse voorzieningen op het peilmoment 1 april 2023. Het percentage van kinderen dat in beeld is, kinderen die reguliere (dag)opvang elders afnemen, is hoger, namelijk 89%.

In onderstaand stroomdiagram is het proces van indiceren, verwijzen en toeleiden schematisch weergegeven:

5.2 Doorgaande ontwikkellijn

Ambitie:

Er is een doorgaande ontwikkellijn van kinderen van de voorschoolse educatie naar de vroegschoolse educatie.

Doelen:

- Alle VVE-peuters worden (warm) overgedragen;
- Er is structurele afstemming en overleg tussen de voor- en vroegscholen in de dorpen. Zij zijn op de hoogte van elkaars aanbod en streven ernaar dat dit aanbod op elkaar aansluit.

Bij een doorgaande leerlijn gaat het om een ononderbroken doorgang van kinderen door het onderwijs, van de voorschoolse educatie (peutergroep) naar de vroegschoolse educatie (groep 1 en 2). De doorgaande ontwikkellijn zorgt ervoor dat kleuters beter voorbereid binnenkomen in groep 1 en dat er met vroegschoolse educatie beter kan worden voortgebouwd op wat er tijdens de voorschoolse periode al is gedaan. Met als doel dat 90% van de kinderen bij de start van groep 3 instroomt zonder onderwijsachterstand.

We erkennen het belang van een goede samenwerking en blijven investeren in het verbeteren van de samenwerking tussen de voor- en vroegscholen. Dit doen we door het maken van concrete en heldere samenwerkingsafspraken. De wijze waarop we dit vormgeven is verder uitgewerkt in de uitvoeringsagenda. Een van de thema's is de warme overdracht van VVE-peuters. We werken met elkaar toe naar een meer gestructureerde overdracht en informatiestroom t.b.v. de warme overdracht en het neerzetten van een stevige pedagogisch/didactische doorgaande lijn. Ook ouders spelen een belangrijke rol in de doorgaande ontwikkeling van hun kinderen. Zij moeten worden betrokken bij de overgang van de voorschoolse voorziening naar de basisschool.

5.3 Het voorkomen van segregatie

Ambitie:

Er wordt ingezet op het voorkomen van segregatie in de voor- en vroegschool.

Doelen:

- De in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen is een structureel agendapunt tijdens periodiek overleg;
- Er worden, in afstemming met de partners, afspraken gemaakt over de in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen en het vroegschoolse aanbod.

Vanuit de gemeente worden inspanningen verwacht om een goede spreiding van het VVE-aanbod te realiseren en segregatie tegen te gaan. Segregatie is een scheiding tussen verschillende groepen mensen met gemeenschappelijke kenmerken in een samenleving. We willen geen peutergroepen waar alleen een specifieke groep kinderen worden geplaatst. Hetzelfde geldt voor het primair onderwijs. Daarom blijven we aandacht houden voor de in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen door het te agenderen als structureel agendapunt tijdens periodiek overleg. Daarnaast wordt er binnen de gemeente aansluiting gezocht met het nieuwkomersbeleid. In de uitvoeringsagenda wordt, in samenwerking met de partners, verder invulling gegeven aan de afspraken die worden gemaakt over de in-/doorstroom van de kinderen en het vroegschoolse aanbod.

5.4 Ouderbetrokkenheid

Ambitie:

Ouders worden (meer) betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.

Doelen:

- Alle voor- en vroegschoolse voorzieningen hebben een (gezamenlijk) plan van aanpak om de ouderbetrokkenheid te stimuleren en te vergroten (gericht ouderbeleid);
- Er worden samengewerkt met ouders: ouders worden voldoende geïnformeerd over de ontwikkeling van hun kind en andersom informeren ouders de partners;
- De gezinsgerichte (taal)programma's, ter aanvulling op VE, om de ouderbetrokkenheid te vergroten worden gecontinueerd.

De thuissituatie is een belangrijke factor in de ontwikkeling van een kind. Kinderen die thuis onvoldoende uitgedaagd en gestimuleerd worden, komen op school vaak minder goed mee dan ze zouden kunnen.⁴ Vooral in de eerste levensjaren heeft de betrokkenheid van de ouder het meest effect. De voor- en vroegschool hebben ouders keihard nodig als het gaat om het stimuleren van kansen voor kinderen. Ouderbetrokkenheid houdt partnerschap in: ouders, kinderopvang en basisscholen zien elkaar als partners, stemmen onderwijs en opvoeding op elkaar af, informeren elkaar en streven naar samenwerking. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid wordt zo gewerkt aan optimale onderwijskansen voor het kind.

Ook vanuit de wet- en regelgeving (wet Kinderopvang) zijn er enkele verplichtingen rondom het organiseren van activiteiten gericht op ouderbetrokkenheid. Ouderbetrokkenheid is een verplicht

⁴ Klopogge, J. en de Wit, W. (2015). Het onderwijsachterstandenbeleid na 2015. Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

onderdeel in de opleiding tot pedagogisch medewerker binnen de peuteropvang. Daarnaast vraagt de gemeente aan de kinderopvangorganisaties om in hun jaarlijkse pedagogisch beleidsplan op te nemen welke activiteiten zij gericht op ouderbetrokkenheid organiseren en hoe ze ouders betrekken bij stimuleren van de ontwikkeling van het kind. Niet alleen voor de kinderopvang is ouderbetrokkenheid een aandachtspunt, maar ook voor overige partners. We blijven daarom inzetten op het (gezamenlijk) organiseren van activiteiten voor ouders, zodat men elkaar laagdrempelig kan ontmoeten. Deze activiteiten zijn passend bij de eigen ouderpopulatie.

Vanwege het belang van ouderbetrokkenheid blijven we investeren in gezinsgerichte (taal)programma's, ter aanvulling van de VE, die zich richten op (thuis)activiteiten voor het gezin. De inzet van deze programma's is het versterken van de bewustwording en vaardigheden van ouders ten behoeve van de ontwikkeling van hun kinderen. Denk aan programma's als Boekstart, digiTaal is OK en VoorleesExpress. Jaarlijks wordt er gekeken naar de resultaten en de financiering van deze programma's.

Een andere manier om de ouderbetrokkenheid te vergroten is om taalonderwijs aan te bieden aan ouders in hetzelfde gebouw als waar het kind opvang/onderwijs afneemt. We onderzoeken de mogelijkheden om een dergelijk vorm te organiseren. Gezien de beperkte rijksmiddelen wordt er aansluiting gezocht met het nieuwkomersbeleid en het beleid rondom laaggeletterdheid.

5.4.1 Oudercontracten

In het verleden is gebleken dat de ouderbetrokkenheid te wensen over liet. Ouders zijn aan het werk of volgen een inburgeringscursus, hebben jongere kinderen thuis en melden zich niet af. Ouders zijn ook niet altijd op de hoogte van wat er van hen wordt verwacht. Daarom wordt er sinds 2020 gewerkt met contracten, die ouders moeten ondertekenen voordat hun kind deelneemt aan VE. Zo kan de motivatie van ouders bij aanvang worden gestimuleerd. Ook voorkomt het verzuim van de beperkte VE-kindplaatsen. In het contract is informatie opgenomen over VE, hoe het werkt, wat ouders kunnen doen om hun kind te helpen, wat VE kost, wat er gebeurt bij no show en waar ouders voor tekenen. We blijven de komende jaren met de VE-aanbieders evalueren of (de inhoud van) het contract nog aansluit op de praktijk.

5.5 Het opstellen, monitoren en bespreken van resultaatafspraken

Ambitie:

Er worden gedragen resultaatafspraken met de samenwerkingspartners gemaakt, gemonitord en periodiek besproken.

Doelen:

- We richten ons op resultaatafspraken die 'niet in beton gegoten' zijn, realistisch zijn, waar tussenafspraken uit gedestilleerd kunnen worden en die gemonitord en periodiek besproken worden.

Het doel van voor- en vroegschoolse educatie is dat kinderen zonder of met een zo min mogelijke achterstand starten in groep 3. Op grond van de Wet op het primair onderwijs (artikel 167a) dient de gemeente afspraken te maken over de opbrengsten met de vroegschool. Resultaatafspraken zijn geformuleerde ambities over de resultaten van voor- en vroegschoolse educatie. De afspraken zijn bedoeld als streven en niet als doelen die gehaald moeten worden. Daarbij is het van belang dat ze meetbaar zijn en daadwerkelijk worden gemeten. Welke resultaten behaald moet worden, kan en mag per gemeente verschillen. De meerwaarde van het maken van resultaatafspraken in samenwerking met het bredere werkveld is dat hiermee gezamenlijk de dialoog over de kwaliteit en opbrengsten van VVE kan worden gevoerd.

We gaan werken aan het opstellen van resultaatafspraken. Dit wordt verder uitgewerkt in het OOGO. De volgende vragen die aan de orde komen zijn:

- Hoe geven we de kwaliteitsdialoog vorm?
- Op welke wijze meten en monitoren we de (kwantitatieve en kwalitatieve) resultaatafspraken van het effect van VVE (bijv. het bereik/non-bereik en de leeftijdsadequate ontwikkeling op de verschillende ontwikkelingsgebieden taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel)?
- Hoe werken we als voor- en vroegschool samen in het kader van de doorgaande ontwikkelijn?

5.6 Zorg-/ondersteuningsstructuur voor het jonge kind

Ambitie:

Kinderen en hun ouders met zorg-/ondersteuningsvragen op een ander gebied dan taal ontvangen passende ondersteuning in de voorschoolse periode.

Doelen:

- Er zijn afspraken tussen de GGDrU, de sociale dorpssteams, kinderopvang, primair onderwijs en het samenwerkingsverband over de samenwerking in het geval van kinderen en hun ouders met een zorg-/ondersteuningsvraag op een ander gebied dan taal. Daarbij is duidelijk wie welke rol heeft en de casusregie pakt. En welk aanbod/ondersteuning in het voorliggend veld ingezet kan worden of nodig is rondom het kind om de onderwijskansen te verbeteren.

We werken met elkaar samen zodat we (vroegtijdig) kinderen met zorg-/ondersteuningsvragen, op een ander gebied dan taal, de juiste ondersteuning kunnen bieden in de voorschoolse periode. In de uitvoeringsagenda geven we verder vorm aan de samenwerkingsafspraken die we hierover maken. Hierbij bouwen we voort op hetgeen in het verleden al is gedaan. Zo is er in 2020, in samenwerking met jeugdzorg, de pilot 'Kinderen met een plus' gestart. De VE-aanbieders hebben vervolg gegeven aan de pilot en hiervoor in 2023 een gedeeltelijke subsidie ontvangen van de gemeente. De komende jaren onderzoeken we hoe het aanbod en financiering voor de ondersteuning van kinderen met zorg-/ondersteuningsvragen (bijv. vanwege een emotionele achterstand) en hun ouders binnen de voorschoolse educatie verder kan worden vormgegeven.

Ook wordt er gekeken naar het aanbod en samenwerking in het geval kinderen meer of iets anders nodig hebben dan voorschoolse educatie. Voor deze kinderen moet uiteraard ook passende ondersteuning worden gezocht. In overleg met de sociale dorpssteams bekijkt de GGDrU welke begeleiding vanuit de jeugdzorg mogelijk en passend is voor het kind. Denk aan Video-hometraining en Stevig ouderschap. De GGDrU kent een protocol voor nieuwkomersgezinnen, bij wie ze op huisbezoek gaan. Dit gebeurt in overleg c.q. samenwerking met de sociale dorpssteams.

6 Monitoren, evalueren en verbeteren

In de Wet op primair onderwijs (Wpo) wordt de gemeente verplicht jaarlijks overleg te voeren met schoolbesturen en kinderopvang én afspraken te maken over:

- Een zo groot mogelijke deelname van kinderen aan VVE, met als aandachtspunten het vaststellen welke kinderen met een risico op een taalachterstand in de Nederlandse taal in aanmerking komen voor voorschoolse educatie.
- De wijze waarop kinderen worden toegeleid naar VVE en de organisatie van de doorgaande leerlijn voor VVE;
- De resultaten van voerschoolse educatie.

We willen met de partners samenwerkingsafspraken maken over de resultaten van voor- en voerschoolse educatie, de doorgaande ontwikkellijn, in-/doorstroom van doelgroep- en nieuwkomerskinderen en de (gezamenlijke) aanpak voor het stimuleren van ouderbetrokkenheid.

In de afgelopen beleidsperiode zijn deze afspraken vastgelegd in het Convenant VVE 2020-2022. Deze beleidsperiode wordt er uitvoering gegeven aan het OAB-beleidsplan in de vorm van een uitvoeringsagenda.

We nemen ook naar de overlegstructuur onder de loep. In de huidige structuur is er een VVE-overleg die 2x per jaar bijeenkomt en zaken rondom het onderwijsachterstandenbeleid bespreekt. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de GGDrU, kinderopvang, basisscholen, bibliotheek en de gemeente. De VVE-overleg brengt schriftelijk verslag uit aan de LEA-partners in het OOGO die 2 à 3x per jaar bijeenkomen. Het OOGO bestaat uit schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs, besturen kinderopvang en de gemeente (inclusief de wethouder).

De gemeente speelt een belangrijke rol in het onderwijsachterstandenbeleid, maar niet de hoofdrol. Het bredere werkveld is betrokken bij de uitvoering van het beleid. Zij zijn (mede-)eigenaar van de uitvoeringsagenda. Indien voor de realisatie of de uitwerking van een actie andere (lokale) partijen nodig zijn, benaderen zij deze partijen actief.

6.1 Inrichting van de kwaliteitscyclus

Het is van belang om de uitvoering en de opbrengsten van het onderwijsachterstandenbeleid systematisch in kaart te brengen, conclusies te trekken, de afspraken te evalueren en het beleid waar mogelijk te verbeteren. Zo wordt geëvalueerd of de goede dingen worden gedaan en of de dingen goed gedaan worden. Dit proces heet de kwaliteitscyclus. De IvHO (Inspectie van het Onderwijs) heeft dit ook als beoordelingsonderdeel in haar onderzoekskader opgenomen. De kwaliteitscyclus heeft tot doel om de uitvoering en kwaliteit te monitoren en te evalueren en tegelijkertijd inzicht te bieden in de voortgang van de resultaten. De uitkomsten van de kwaliteitscyclus komen vervolgens weer terug in de beleidscyclus. Bij het inrichten van de kwaliteitscyclus wordt de PDCA cyclus gebruikt, de Plan-Do-Check-Act cyclus. In onderstaand stuk wordt beschreven hoe wij als gemeente invulling geven aan deze cyclus.

6.1.1 Plan: acties en afspraken

In samenwerking met de partners maakt de gemeente afspraken over de te bereiken ambities en doelen. Met elkaar wordt bepaald welke acties er nodig zijn om de ambities en doelen te bereiken. Dit wordt vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Daarbij is het van belang dat de gesprekken over de te maken afspraken en uit te voeren acties op verschillende niveaus met elkaar worden gevoerd: op (school)bestuurlijk-/organisatieniveau, tussen de voor- en vroegscholen in de dorpen en met het bredere werkveld (GGD, sociale dorpssteams, de bibliotheek, het samenwerkingsverband etc.).

6.1.2 Do: Uitvoering

In de uitvoeringsagenda geeft men invulling aan het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid en worden afspraken en acties ingezet. De gemeente heeft de regie over de werkzaamheden. Op deze manier wordt de samenwerking bevorderd en helder beschreven wie wat gaat doen met welk doel. Het OOGO wordt met regelmaat geïnformeerd over de stand van zaken van de uitvoeringsagenda.

6.1.3 Study: monitoren van de resultaten

Jaarlijks worden, op de verschillende niveaus, het onderwijsachterstandenbeleid en de uitvoeringsagenda geëvalueerd. Bij het vaststellen van de resultaatafspraken wordt bepaald hoe het monitoren van de afspraken in zijn werk gaat. Wijzigingen in uitvoeringskaders en wet- en regelgeving worden in de evaluatie meegenomen. De uitvoeringsagenda biedt een concrete leidraad en kapstok om gezamenlijk te bepalen wat in gang is gezet en wat aan de orde dient te komen.

6.1.4 Act: evalueren en vervolg

Op basis van de uitkomsten van de evaluatie kan het onderwijsachterstandenbeleid en de uitvoeringsagenda worden aangepast. Hierdoor kan het beleid worden doorontwikkeld en beter aansluiten bij de geldende context. De volgende vragen kunnen aan de orde komen:

- In hoeverre zijn de afspraken nagekomen en acties uitgevoerd?
- Welke resultaten zijn behaald en wat waren hierbij succesfactoren en knelpunten?
- Wat betekent dit voor het vervolg?

7 Financieel kader

7.1 Begroting en financiering

Specifiek voor jonge kinderen ontvangen wij als gemeente rijksmiddelen voor het onderwijsachterstandenbeleid om een in kwantiteit en kwaliteit voldoende aanbod te bieden aan (doelgroep)kinderen. Deze middelen zijn te besteden aan:

1. de voorschoolse educatie⁵;
2. aan overige activiteiten voor leerlingen van primair onderwijs met grote achterstand in de Nederlandse taal⁶;
3. aan afspraken over Voor- en Voerschoolse Educatie met VVE-partners⁷.

Voor de specifieke OAB-uitkering gaat met ingang van 2023 een nieuw tijdvak in van vier kalenderjaren. In het begin van een kalenderjaar ontvangt de gemeente een voorlopige beschikking en in het najaar de definitieve beschikking. De gemeente dient de besteding van de specifieke uitkering jaarlijks te verantwoorden aan het Rijk.

Ook de schoolbesturen ontvangen jaarlijks middelen vanuit het Rijk voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. Deze middelen komen in de lumpsum terecht. Ieder jaar worden de middelen opnieuw bepaald aan de hand van de achterstandsscore van de school. In 2023 zijn er zes basisscholen die rijksmiddelen ontvangen:

Dorp	School	Raming 2023
Amerongen	De Regenboog	€ 26.252,-
De Wijngaard	De Wijngaard	€ 28.529,-
Doorn	Gisbertus Voetius	€ 2.640,-
Driebergen	De Valkenheuvel	€ 176.626,-
Leersum	Meander Wereldkidz ⁸	€ 167.830,-
Leersum	De Schakel	€ 13.563,-

Het onderwijsachterstandenbeleid wordt hoofdzakelijk uitgevoerd door de samenwerkingspartners. De kinderopvangorganisaties kunnen aan de hand van de Subsidieregeling Peuteropvang Voorschoolse Educatie Utrechtse Heuvelrug 2021/2022 subsidie aanvragen voor de uitvoering van voorschoolse educatie.

⁵ Wet Primair Onderwijs, artikel 166

⁶ WPO, artikel 165

⁷ WPO, artikel 167

⁸ Er zijn twee andere scholen die vallen onder het hetzelfde BRIN. Dit betekent dat de OAB-middelen die Meander ontvangt in de praktijk lager zijn. Het bedrag wordt verdeeld over de drie scholen.

7.2 Subsidieregeling Peuteropvang en Voorschoolse educatie

In de afgelopen beleidsperiode is de subsidieregeling Peuteropvang en Voorschoolse educatie aangepast. De subsidieregeling bestaat op dit moment uit drie onderdelen:

1. Een basissubsidie van €11.000 per VE-peutergroep;
2. Kindgebonden subsidie o.b.v. het maximum uurtarief kinderopvang en inkomensafhankelijke bijdrage;
3. Inzet van de HBO pedagogisch beleidsmedewerker op basis aantal VE-peuters op peildatum 1 januari van het desbetreffende subsidiejaar keer het geldende uurtarief (€40,-)

We blijven, met de VE-aanbieders, de toekomstbestendigheid van de subsidieregeling en aanvraag- en verantwoordingsprocedure evalueren.

7.3 Meerjarenbegroting

Om de ambities, doelen en acties uit te voeren die in dit beleidsplan worden opgevoerd, is een overzicht opgesteld van kosten en baten.

De bundeling van de specifieke uitkering met de lokale middelen (gemeentelijk beleidsdeel)(en een deel van de Asschermiddelen) binnen de algemene uitkering is de financiële dekking voor de beschikbare uitgavenbudgetten in de nieuwe beleidsperiode voor onderwijsachterstandenbeleid:

Raming inkomsten OAB	2023	2024	2025	2026
Rijksmiddelen	€ 374.000	€ 374.000	€ 374.000	€ 374.000
Lokale middelen (gemeentelijk beleidsdeel)	€ 107.000	€ 107.000	€ 107.000	€ 107.000
Asschermiddelen (deels)	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000
Totale inkomsten	€ 502.000	€ 502.000	€ 502.000	€ 502.000

Deze middelen zetten we in voor de uitvoering van onze wettelijke taak, namelijk om voldoende aanbod van voorschoolse educatie binnen de gemeente te organiseren.

De Rijksbeschikkingen van OAB zijn afgelopen jaren iets hoger dan aanvankelijk verwacht en de uitgaven voor Voorschoolse Educatie (VE) vallen voorsnog lager uit dan geraamd, waardoor we naast onze wettelijke taak een bedrag van € 35.000 van de eigen OAB middelen kunnen besteden aan de speerpunten van het OAB beleid om ouderbetrokkenheid en preventie te stimuleren, dit is eerder besproken in de raad (11861 Budgetten Onderwijsachterstandenbeleid, <https://heuvelrug.notubiz.nl/modules/4/Raadsvoorstellen/637475>).

Jaarlijks wordt er gekeken naar de resultaten en de financiering van deze programma's.

Binnen de gemeente Utrechtse heuvelrug hebben we negen bekostigde groepen. De kosten die we daarvoor ramen vindt u in de volgende tabel:

Raming uitgaven OAB	2023	2024	2025	2026
Wettelijk				
VE groepen	€ 448.000	€ 476.000	€ 506.000	€ 536.000
Niet wettelijke				
Gezinsgerichte ⁹ (taal)programma's (bibliotheek)	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Totale uitgaven	€ 483.000	€ 511.000	€ 541.000	€ 571.000
Totale inkomsten	€ 502.000	€ 502.000	€ 502.000	€ 502.000
Saldo inkomsten - uitgaven	€ 19.000	€ - 9000	€ - 39.000	€ - 69.000
Dekking tekort vanuit vorige beleidsperiode(200K):	-	€ 191.000	€ 152.000	€ 83.000

Conclusie:

Het (geraamde) positieve saldo het eerste jaar, samen met de resterende bestedingsmiddelen van de specifieke uitkering vanuit de vorige beleidsperiode van ongeveer € 200.000 (bedrag is gereserveerd op de balans) is voldoende voor de dekking van de tekorten in de laatste jaren. Binnen de jaren van de nieuwe beleidsperiode mag geschoven worden met de middelen van de specifieke uitkering. Dat was ook het geval binnen het vorige beleidsperiode. Aan het einde van beleidsperiode 2019-2022 hebben we een bedrag van ongeveer € 200.000 aan specifieke uitkering overgehouden. Daarvan zullen de tekorten gedekt worden in het nieuwe periode.

Verder zullen we onderzoeken of organisaties een tegemoetkoming kunnen krijgen voor de meerkosten van inflatie binnen de beschikbare middelen die de gemeente heeft. De nieuwe prognose van de uitgaven voor onderwijsachterstandenbeleid wordt verwerkt in de eerste bestuursrapportage 2024.

⁹ Jaarlijks wordt er gekeken naar de resultaten en de financiering van deze programma's.

8 Begrippen/afkortingenlijst

Doelgroeppeuter:	peuter die tot de doelgroep van het OAB behoort
IKK:	Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang
KOT:	Kinderopvangtoeslag
LEA:	Lokale Educatieve Agenda
LRK:	Landelijk Register Kinderopvang
OAB:	Onderwijsachterstandenbeleid
OKE wet:	Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie
VE:	Voorschoolse Educatie
Voorschoolse educatie:	Een educatief programma dat op peuter- en kinderopvanginstellingen wordt aangeboden om peuters beter voor te bereiden op de basisschool
Vroegschoolse educatie:	Een educatief programma dat in groepen 1 en 2 van de basisscholen wordt aangeboden om kleuters beter voor te bereiden op het vervolg van de basisschool
VVE:	Voor- en vroegschoolse educatie
Wkpv:	Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen
Wpo:	Wet primair onderwijs